

Cyfarfodydd Ymgysylltu Polisi Iaith Addysg Gwynedd.

Yr adborth a gasglwyd yn ystod cyfres o gyfarfodydd gyda thrawstoriad eang o ran-ddeiliaid yn y sector addysg statudol yng Ngwynedd

1. Y Polisi Iaith Addysg Presennol

- Cefnogaeth amlwg oedd i'w deimlo tuag at y Gymraeg, yn gyffredinol, tuag at y polisi iaith, a thuag at yr awydd i weld diweddarau'r polisi hwnnw ar draws y Sir.
- Ymdeimlad bod y polisi yn ymdrech i warchod y Gymraeg mewn cadarnle fel Gwynedd.
- Y Gymraeg oedd y norm i'r mwyafrif o ddisgyblion – doedden nhw ddim yn cwestiynu hynny, dim ond ei dderbyn fel rhywbeth cwbl naturiol.
- Yr awydd i weld newid a chryfhau'r polisi ond ddim oherwydd nad ydi'r polisi presennol yn 'gweithio' neu'n 'llwyddo'. Cydnabyddiaeth fod y polisi presennol yn perthyn i gyfnod lle'r oedd y Gymraeg ychydig yn 'gryfach' yn y Sir na'r hyn ydyw hi erbyn hyn yn 2024.
- Er bod cefnogaeth amlwg i'w weld i ddiweddarau'r polisi, ni chafwyd adborth pendant yn cynnig sut y dylid ei ddiwygio'n union.
- Mynegwyd ymdeimlad amlwg o falchder tuag at y Gyfundrefn Addysg Drochi ac awydd i'w gryfhau a'i ehangu.
- Y brif neges, felly, yn un cadarnhaol: Mae angen newid, ond nid oes angen am chwyldroi'r polisi, ond yn hytrach adeiladu ar gryfderau'r polisi presennol

2. Prif Negeseuon

Themâu - Pum is-bennawd: Cynradd, Uwchradd, Llais y Dysgwr/disgybl, Anghysondebau, Cefnogaeth

- Y sector cynradd yn arbennig o gryf o ran cynnal a datblygu sgiliau ieithyddol disgyblion
- Canmoliaeth i'r sector cynradd o ran cynnal y Gymraeg ychydig yn gryfach na'r hyn oedd hi i'r Uwchradd.
- Gwaith arbennig i greu siaradwyr hyfedr, dwyieithog, cyn trosglwyddo i flwyddyn 7, ond sefyllfa ieithyddol fwy amrywiol yn digwydd unwaith i'r trosglwyddo ddiwydd i'r Uwchradd.
- Diffyg eglurder a chysondeb o ran gweithredu'r polisi yn rhannol gyfrifol am hynny.
- Arwain at drafodaeth o'r hyn sydd wedi'i nodi yn y polisi o ran y canran o bynciau y disgwylir i ddisgyblion eu hastudio trwy gyfrwng Y Gymraeg.
- Nodwyd yr angen i angen ehangu'r capasiti i gefnogi datblygiad disgyblion wedi blwyddyn 9 er mwyn sicrhau dilyniant a pharhad i'w sgiliau ieithyddol i alluogi astudio pynciau cynyddol drwy gyfrwng y Gymraeg?
- Llais y Dysgwyr yn gadarnhaol.
- Teimlad o anghysondeb yn y modd y gweithredir y polisi ar draws y Sir, o un ardal i'r llall, o un ysgol i'r llall.
- Awydd a dymuniad i weld newid.
- Ysgol Friars ac Ysgol Uwchradd Tywyn - barn amrywiol ynghylch sut i gynllunio ar gyfer datblygiad ieithyddol y ddwy ysgol wrth gynllunio at y dyfodol, anodd cyflwyno unrhyw gasgliad pendant o'r sgyrsiau.
- Pwysleisiwyd droeon yr angen i gael un polisi sirol, ond nodwyd yr angen am gynllunio'n strategol gyda phob ysgol dros gyfnod o amser i gyd-fynd â pholisi newydd o'r fath.
- Angen mwy o her yn nhargedau'n CSGA er mwyn sicrhau cynnal a chryfhau'r ddarpariaeth bresennol.

- Bod angen i'r Cyngor ddangos mwy o atebolrwydd am y polisi a chryfhau grym yr Adran Addysg i fonitro hyn.

3. Y Prif Themâu

- Angen am hyfforddiant.
- Her recriwtio i wireddu'r polisi.
- Defnydd cymdeithasol o'r Gymraeg, a rôl y gymdeithas ehangach.
- Dirywiad yn nefnydd iaith plant o ganlyniad i ddylanwadau allanol.
- Awydd i weld polisi â chynnwys clir i gymunedau'r Sir i hybu ethos o gydweithio gyda mudiadau a chlybiau.
- Pwysigrwydd gweithgarwch y Siarter Iaith a'r Strategaeth Iaith Uwchradd.

4. Polisi diwygiedig

- Yr angen i fonitro'r modd y mae'n cael ei weithredu.
- Pawb yn gweithio gyda'r un meini prawf.
- Cefnogaeth a chynlluniau gweithredu mesuredig.
- Targedau cyflawni clir.
- Pontio cynradd/uwchradd yn anghyson ar draws y sir - gwendid yn y modd y mae'r polisi presennol wedi bod yn cael ei ddadansoddi a'i ddehongli.

5. Hyfforddiant

- Galw am hyfforddiant penodol i benaethiaid i gynllunio tuag at unrhyw newid posib.
- Angen i'r Sir fod yn glir o'r gefnogaeth fyddai ar gael i gefnogi unrhyw newid.
- Heriau recriwtio sydd mewn rhai ardaloedd.
- Hyfforddiant i Lywodraethwyr i ddeall oblygiadau unrhyw newid.
- Hyfforddiant staff addysgu a staff ategol gweithredu'r newid.
- Hyrwyddo a marchnata newid.

6. Sylwadau'r Aelodau etholedig o'r Pwyllgor Iaith a'r Pwyllgor Craffu Addysg.

- Y polisi presennol ddim yn cynnig gwarchodaeth ddigonol i ddiogelu'r Gymraeg.
- Polisi presennol yn ddim yn cynorthwyo cynnal defnydd iaith na chynyddu defnydd iaith yn sgil y newid mewn demograffeg.
- Gwendid o ran dilyniant o un cyfnod addysgol i'r llall.
- Angen am atebolrwydd i weithredu polisi ac i fonitro gweithrediad polisi.
- Diffyg gweledigaeth yn nhargedau'r Sir i gynyddu'r nifer o ddisgyblion sydd yn dilyn pynciau TGAU a Safon Uwch.
- Galwad clir am yr angen i fonitro.
- A ddylai'r polisi gyfeirio at Y Gymraeg yn unig?
- Hynny'n cefnogi penaethiaid i wrthwynebu ceisiadau i newid cyfrwng pynciau.
- Oes angen ystyried cynnwys cyfeiriad at sut mae sicrhau gweithlu digonol?

- Cyflwyno manteision a phwysigrwydd dwyieithrwydd.
- Ysgolion Friars a Thywyn: barn gymysg.
- Ymwybyddiaeth o heriau daearyddol Tywyn o ran recriwtio.
- Angen cynllunio tuag at newid yn fwy strategol.
- Dim awgrym nag ateb pendant i sut y dylai polisi diwygiedig edrych.
- Neges glir: angen am newid

7. Ystyriaethau wrth adolygu

- Her o sut mae cadw'r cymunedau mor Gymraeg a phosib drwy'r Sir.
- Angen am strategaeth i geisio dylanwadu'n gadarnhaol ar rieni i hybu ac annog defnydd eu plant o'r Gymraeg yn yr ysgol a thu allan iddi.
- Categoriadau ysgolion – amlinellu'r angen i sicrhau dealltwriaeth o'r diffiniadau er mwyn cael gwaelodlin yn sail i unrhyw bolisi.
- Y Cyngor i ystyried beth all ei gyflawni o fewn y diffiniadau hynny.

8. Crynhoi

- Yr angen i nodi'r cyd-destun ar gyfer unrhyw newidiadau
- Llwyddiant digamsyniol y polisi presennol yn gyffredinol ond angen ei ddiweddarau i wynebu'r sefyllfa ieithyddol gyfredol
- Yr angen am bolisi cryno, clir a chadarn
- Bod angen polisi cryno sy'n cael ei esbonio gan ddogfen gefndirol sy'n cynnwys cyfarwyddid sut mae gweithredu'r polisi
- Bod angen i'r ddogfen gefndirol gyfeirio at faterion sydd y tu hwnt i gylch gwaith yr adran addysg ac addysg statudol a fyddai'n cynnwys rôl rhieni ac addysg cyn ysgol. Dadansoddiad mwy manwl o'r ddarpariaeth a'r drefniadaeth ynghylch addysg drochi
- Datblygu cynlluniau cymorth i ehangu'r ddarpariaeth o addysg Gymraeg hyd at 16 oed
- Sicrhau dilyniant effeithiol rhwng pob cyfnod addysg gan gynnwys y sector ôl 16 oed